

У ЧУЖЫЯ САНИ

Ці не кожная дбайная гаспадыня да навагодніх свят рыхтуецца загадзя. А тым больш — калі прымае гасцей.

Да маёй прыяцелькі Таццяны яны збіраліся якраз пад Новы год. І ўсё было б добра, калі б у яе напярэдадні быў выхадны ці хоць бы першая змена. А то ж, як на ліха, другая. Трэба, значыць, адпрацаваць, потым дабрацца дадому, накрышыць салатаў, накрыць святочны стол. А яшчэ ж неяк умудрыцца — зрабіць прычоску, макіяж, прыбрацца ў новую сукенку...

Ну, як гэта ўсё паспець? Найбольшая надзея была на мужа. Ён абяцаў, што забярэ Таццяну з работы, падвязе дамоў. Хвілін за пяцьдзесят да заканчэння змены яна патэлефанавала яму, каб упэўніцца, што нічога не змянілася, сказала, дзе канкрэтна будзе чакаць.

І вось уся ў пакунках ды сумках яна стаіць на цёмнай дарозе, нервуецца, мерзне, а мужа ўсё няма і няма!

Нарэшце з-за павароту нешта вырульвае. Так і ёсць: іх светленькі «Опель».

Таццяна выступае наперад, на праезную частку, пачынае (каб жа муж хоць заўважыў, каб не пранёсся міма) галасаваць.

Дзякаваць богу, не марна: машына прытарможвае, спыняецца. Таццяна рэзка (бо злосці поўны косці, як той казаў) адчыняе дзверцу, на задняе сядзенне закідае сумкі, сама ўсаджваецца на перадняе, а заадно бурчыць:

— Ну, і дзе ж цябе насіла? Колькі можна чакаць? Бесталач...

— Гэта вы мне? — спакойна пытае кіроўца.

Таццяну нібы варам абдае, бо за рулём не муж — нейкі незнаёмец.

— Ой, прабачце, калі ласка, — просіць яна. — Я думала, мой пад'ехаў.

...Што падумаў мужчына, падбіраючы на пустынной дарозе маладжавую кабету, засталася «за кадрам». Можна, трохі падзарабіць хацеў у навагоднюю ноч, можа, проста дапамагчы — падвезці жанчыну з клункамі, а можа, і пазнаёміцца?

Ва ўсякім разе, калі за святочным сталом Таццяна расказвала пра сваю прыгоду, яе муж заклапочана чухаў патыліцу. Казаў:

— Не ведаю, не ведаю, чаго ты ў чужую машыну села? З гэтым яшчэ трэба разабрацца. Як і цвёрда засвоіць, што на спатканні лепш прыязджаць загадзя. А то ж і сапраўды — звязуць... І шукай потым ветру ў полі.

Ф.А.,

г. Паставы

НА ШЧАСЦЕ!

Не буду казаць за іншых, а вось я дык вельмі любіў чытаць у «Звяздзе», як трэба спраўляць вяселлі, як хрэсьбіны, як правільна пасадыць людзей за жалобным сталом і г.д.

І сапраўды, шмат у нас розных звычаяў ды абрадаў! Забабонаў не менш таксама. Ва ўсякім разе я пра іх магу гадзінамі расказаць, прычым — на канкрэтных прыкладах, бо некалі, у мінулым стагоддзі, дзе толькі не быў са сваім баянам, каго толькі не жаніў ды ў войска не праводзіў, а заадно — не «камандаваў парадам». Тамаду ж тады не наймалі. У ролі вядучых выступалі мы, музыканты: падказвалі, як трэба выкупляць нявесту, як правільна праводзіць маладых на рэгістрацыю шлюбную ды вячанне, як потым сустракаць, як віншаваць...

Безліч было жартоўных падарункаў ды пажаданняў. Накшталт: «Мужу дару шпульку нітак, каб не бачыў іншых лытак», «Жонцы — гэты скрылік сала, каб свякроўку шанавала», «Сужэнцам дарым «скрыню» гліны, каб праз год былі хрысціны», а потым — ім жа — «жменьку медзі, каб былі дзеці, як мядзведзі»...

Усе гэтыя жартоўныя «рэчы» складаліся на новую талерку, накрытую гэтай жа новай хустачкай. Туды ж госці клалі і падарункі, у тым ліку грошы. Мы, напрыклад, гукалі:

— Бацька й маці гэтага дзіцяці! Просім вас чарку ўзяці, маладых падараваці, кравай пасьпяці!

Услед за роднымі бацькамі (у розным парадку) да стала падыходзілі хросныя, потым дзяды з бабулямі, сёстры і браты, шаферы і шаферкі, сябры, суседзі...

Калі ж каравай (а сапраўды, прызнаюся, быў на Брэстчыне, у іншых мясцінах адмыслова пёкса пірог альбо торт) быў раздзелены, і ўсе падарункі з гасцей сабраныя, грошы звязваліся ў насоўку, і мы аб'яўлялі жартоўны конкурс, з дапамогай якога ў маладой сям'і вызначаўся «міністр» фінансаў. Якраз яму — у кішэню альбо ў станік — і аддаваўся першы «капітал», пасля чаго талерку трэба было разбіць.

Зрабіць гэта мог хто заўгодна (апроч маладых), але ж найчасцей — давяралі нам, музыкантам. А ўжо мы «адрываўліся»: стараліся зрабіць гэта гучна, прыгожа, да таго ж з прыгаворам: «Колькі будзе вялікіх друзочкаў — столькі зычым сям'і сыночкаў! А кожны маленькі кусочак — хай будзе на дочак!»

Дык вось. Вяселле. Каравай. Мне даверана тая талерка (і шанц атрымаць як мінімум дзесяць рублёў). Я бяру яе, кажу патрэбныя словы, падымаю над галавою, з усёй сілы кідаю вобзём і...

«Аблом», спадарства! Няма ні кусочкаў, ні друзочкаў: талерка... не разбілася. А гэта знак, што... не будзе ў сям'і ні дачок, ні сыноў?!

Ад такой «перспектывы» госці ўміг працверзелі і сціхілі: сталі пазіраць то на тую талерку, то на разгубленых маладых, то на іх бацькоў, а ўрэшце — на мяне. Я павінен быў нешта сказаць. Але што?

За долю секунды ў галаве пракруцілася сто варыянтаў! Што ў маладых народзіцца адно дзіця, але геніяльнае?.. Што хрысціны не праз год?.. Выказаць надзею, што сям'я будзе трывай, як гэта талерка? Збрахаць, што першы «кідок» — рэпетыцыя і замахнуцца яшчэ раз?..

Госці (да бабкі не хадзі) чакалі ад мяне зусім іншага і...

Эўрыка, як той казаў! Я раптам успомніў, што ў маладога ёсць сястра, прычым незамужняя. А таму...

— Спадарства! А вы ведаеце, чаму гэтая талерка не разбілася? — папытаўся я.

Паўза, як у «Рэвізоры».

— А таму, каханенькія-родненькія, што яна яшчэ спатрэбіцца, бо ў гэтай хаце, сёлета, зноўку будзе вяселле!

Што тут пачалося, не перадаць! Воплескі, крыкі «біс» і «брава!» Малады замест чаканай «дзясяткі» на талерку паклаў «дваццаціпятку», сват (дзядзька маладога) гэтаўкі ж дадаў зверху, гаспадыня (маці магчымай нявесты) з радасці мяне расцалавала, а бацька з такой сілай паціснуў руку, што пальцы з тыдзень не згіналіся!

Карацей, я выкруціўся. І, дарэчы, як у ваду паглядзеў: дзядзька на і сапраўды сабралася замуж, чым вельмі здзівіла, бо ўсё ўжо даўно запісалі яе ў векавікі.

...Як і варта было чакаць, іграць на тое вяселле запрасілі нас. І зноў жа нам пасля

дзядзькі каравай, паднеслі... талерку. Я думаў, новую... Не, тую ж самую.

Паглядзеў я на яе, на прыціхлых гасцей і (сцеражонага Бог сцеражэ) сказаў:

— А ведаеце, гэтую талерку я біць не буду... Хай яна застаецца ў новай сям'і, хай стане першай сямейнай рэліквіяй. Я лепш іншае што пахвашчу!

Ну і, здаецца, разбіў — салатніцу, бо гэта ж, кажучы, на шчасце: на дачок і сыноў.

А. Ліпень,

Іўеўскі раён.

КАЛІ ЧАКАЮЦЬ ДЗЕЦІ...

Мой свёкар (светлай памяці!) быў рэдкі працаголік. Прыжыў са свякроўкай чатырох сыноў, усім даў вышэйшую адукацыю. А для гэтага заўсёды трымаў кароў, свіней, авечак, гусей, трысоў... Чаго ў іх толькі не было! Прычым асноўны клопат пра гэту гаспадарку тата заўсёды браў на сябе: уставаў на досвітку, усіх карміў, паіў, даіў і толькі потым ішоў на працу.

У калгасе ён таксама не адставаў. Ва ўсякім разе трактар глядзеў не горш, чым сваю кароўку. І за правіла меў араць, дык араць, сеяць, дык сеяць: ніякіх перакураў і адпачынкаў, ніякага «хутчэй дадому».

Калгаснае начальства ўсё гэта, вядома ж, цаніла. Трактарыста заўсёды ставілі ў прыклад. Казалі: Казалі, маўляў, як Макаравіч...

Якраз з гэтага некалі сапраўды цырк атрымаўся.

Падчас пасяўной, значыць, тата і яшчэ два маладыя трактарысты сталі заворваць поле

Аграном не паверыў: тут жа прыехаў да нас — паглядзець, што зрабілася?

— Ды, відаць, старэю... Стамляцца стаў, — ціха, каб ніхто не пачуў, паведаміў яму тата. — Еду вось па тым полі, а з могілак мне насустрач дзве здані за рукі ўзяўшыся... Усё, думаю, «глюкі», трэба кідаць...

Дарэчы, гэта ў татавым жыцці быў першы прывід, але не апошні. Другі з'явіўся гадоў праз колькі і якраз перад Калядамі.

Тата тады з горада ехаў, ад нас і ўжо на машыне. Але ж, можна сказаць, навобмацак, бо мяцеліца была страшэнная — дарогі амаль не відаць.

І раптам на яе, сярод лесу «выпаўзае»... Дзед Мароз. Жывы! Торбай над галавою размахвае, палкай трасе: стой, маўляў!

А тата і так спыніўся: працёр свае вочы, шкло...

Стары і не думаў знікаць! Ён наадварот — крочыў насустрач.

— Братка, выручай! — папрасіў, пастукаўшы ў шыбку. — Селі мае сані. Не бойся: блізка. Трос ёсць... Можна, рванеш? Дзеці чакаюць.

Болей слоў не трэба было: тата зразумеў, што гэта не «глюкі», пасадыў «старога» ў машыну, паехаў выручаць «сані».

«Дзеці чакаюць» — для таты (ды і для Дзеда...) гэта было святое.

Н. Дарожка,

г. Брэст.

Рубрыку вядзе Валянціна ДОЎНАР.

P.S. Вось і ўсё: гэта — сёлета апошні нумар газеты, апошняя падборка «вясёлых і праўдзівых гісторый». Самы час прыгадаць папярэднія: пра варажбітку Марфу (гл. «Звязда» ад 30 студзеня), пра «парашут, які ўзняў да нябёсаў» (12 сакавіка), пра дзеда Аўсея (19 сакавіка), пра цудоўнае вяртанне з Берліна, пра чыпсы з буржуйкі, грыбы ў пральнай машыне, рубель на сенакосе, пра вожыка-лекара, пра аперацыю на пазногі і Заправілу, пра свінню...

Многія з чытачоў — хочацца верыць — дапоўняць гэты пералік (альбо складуць свой уласны). А вось асобныя — шчырыя прыхільнікі найстарэйшай беларускай газеты, адданыя аўтары — нават дашлюць у рэдакцыю свае спісы з дзясці, на іх думку, самых цікавых, самых смешных, самых мудрых гісторый (пажадана — з назвамі і датамі публікацый)....

Пасля чаго невялічкаму рэдакцыйнаму журы застаецца толькі драбязя: што называецца, «зверыць» уражанні, супаставіць ацэнкі, каб потым назваць пераможцаў і ўручыць...

Адзін маленькі хлопчык вельмі прасіў, каб мама купіла яму сястрычку. Тая ўсё аднеквалялася, казала дзіцяці, што крама зачынена, што грошай бракуе, што таты дома няма — у камандзіроўку з'ехаў... «А давай мы без яго сястрычку купім, — падкінула ідэю дзіця. — Уяўляеш, ён дадому прыедзе, а ў нас для яго сюрпрыз»...

Вось і ў нас ён таксама... Магчыма, не такі нечаканы, але ж быць павінен.

А пакуль — шчыры дзякуй кожнаму, хто пісаў нам, кожнаму, хто чытаў і, магчыма, смяяўся, кожнаму, хто і надалей (нягледзячы ні на што) не адмовіўся ад роднай мовы і газеты.

З НАДЫХОДЗЬЧЫМ!

Ваша Валянціна ДОЎНАР.

dounar@vziazda.by

Ад яе ж на сайце газеты вершы і тосты-пажадання. Заходзьце! Чытайце — у тым ліку за святочным сталом... Хай збудуцца!

Калі нехта з чытачоў (а сярод іх, напэўна ж, ёсць, кіраўнікі прадпрыемстваў, банкаў, кампаній, фірмаў) раптам захоча падтрымаць гэты праект і беларускі народны гумар — заснаваць для пераможцаў свае прызы і ўзнагароды, будзем толькі рады.

пры могілках. Добра папрацавалі, стаміліся, а далей — ні два ні паўтара, як той казаў: і пакідаць, як быццам, няма чаго, і... дыскатэка ў клубе, хлопцам на танцы хочацца.

Вось яны і прыдумалі, як туды не спазніцца: заехалі за горку каля самых могілак, заглушылі матары, потым... раздзеліся і ад пагоста, па свежай раллі, амаль што цёмначы, рушылі тату насустрач...

Тата потым расказваў, як яго трактар «высвеціў» дзве светлыя постаці, як знячэўку стаў, потым завёўся і трохі праехаў, а нарэшце падняў плугі і на ўсіх парах пакіраваў у вёску.

Следам рванулі і хітрыя хлопцы. Іх, дарэчы, аграном на дарозе спыніў: спытаў, ці дааралі ж тое поле, потым — чаму не скончылі? А ў іх — жалезны аргумент:

— Дык Макаравіч жа першым кінуў. А вы казалі рабіць, як ён.

ТРИ ПАДЗЕІ ГОДА,
па версіі
Таццяны АДАМЯН,
дырэктара Віцебскай
абласной бібліятэкі
імя У.І. Леніна:

- 1 У Год культуры ў бібліятэцы стартвалі бясплатныя курсы «Віцебск: рэальная і папулярная гісторыя роднага горада». Яны збіраюць да 200 цікавых віцэблян і ў наступным годзе будуць працягнутыя.
- 2 У красавіку ў бібліятэцы адбылася прэзентацыя мультымоўнай камбінаванай базы даных «Мастакі Віцебшчыны», размешчанай у свабодным доступе ў інтэрнэце. Гэта матэрыялы пра жыццё і творчасць мастакоў, скульптараў, майстроў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і інсталацыі.
- 3 Значнымі падзеямі для бібліятэкі стала падпісанне пагадненняў аб супрацоўніцтве са Смаленскай абласной універсальнай бібліятэкай імя А.Т. Твардоўскага і з бібліятэкай Смаленскага дзяржаўнага ўніверсітэта. Сумесна з апошняй распачата работа па стварэнні рэфератыўнай базы даных «Беларускія смаляне, смаленскія беларусы». Яна будзе змяшчаць матэрыялы пра беларусаў, вядомых сваёй дзейнасцю на Смаленшчыне, і смалянах, вядомых у Беларусі.